

Forskning i natur under forandring - for et samfund i udvikling

Strategiplan *Grønlands Naturinstitut* *2009-12*

Forord

Både kulturelt og økonomisk udgør udnyttelsen af de levende ressourcer selve livsnerven for det grønlandske samfund. Sådan har det været traditionelt, og sådan vil det også være mange år frem. Den befolkningsmæssige og teknologiske udvikling i samfundet har sat ressourcerne under pres, og såvel i et bæredygtigheds perspektiv af hensyn til velfærden for fremtidige generationer som i et internationalt perspektiv er samfundet forpligtet til at sikre en klog udnyttelse af ressourcerne.

Klimaforandringer medfører store ændringer i de fysiske, kemiske og økologiske forhold i den arktiske natur, og har dermed en direkte effekt for kultur og erhverv knyttet til de levende ressourcer. Klimaforandringerne forventes at tage til i styrke og udgør dermed en stor udfordring for samfundet i forhold til tilpasning til ændrede vilkår.

Samfundsmæssigt går udviklingen i Grønland hastigt mod øget udnyttelse af råstoffer i undergrunden, mod udvikling af landbaseret storindustri og mod øget turisme. Endvidere forventes øget international skibstrafik som følge af ændringer i isforekomst. Disse forhold har direkte indvirkning på den grønlandske natur, og udgør en betydelig risiko for langvarige skader på miljøet. Skader som kan have voldsom effekt for store dele af samfundet.

De komplekse og mangeartede sammenhænge mellem klima, natur og samfund udgør en kolossal udfordring for Grønland i forholdet til ønsket om på én gang at sikre: Samfundsmæssig udvikling, bæredygtig udnyttelse af ressourcerne, et rent miljø og en mangfoldig natur. I samfundets proces for at løse denne udfordring er der behov for at tilvejebringe et stort videngrundlag og for at udføre robuste analyser af effekter og sammenhænge.

1. Grønlands Naturinstitut i fremtidens Grønland

Med udgangspunkt i lovgrundlaget for Naturinstituttet, de samfundsmæssige behov og det bevillingsmæssige råderum har instituttet formuleret nærværende strategi for årene 2009-2012. Planen tager sigte på at være forudseende med hensyn til nye fremtidige behov for det grønlandske samfund og på samme tid sikre konsolidering og udvikling af eksisterende aktiviteter.

Såfremt planen gennemføres, vil Grønland i 2012 være stærkere rustet med viden og kompetence vedrørende såvel levende ressourcer, klimaændringer og miljøspørgsmål, og samtidig være i besiddelse af betydelige og moderne faciliteter, som vil udgøre et attraktivt aktiv for tiltrækning af international forskning og kapital til gavn for videnopbygning og arbejdspladser i Grønland.

Aage V. Jensen II. Foto: GN

Det 42 år gamle (pr. 2009) undersøgelsesskib Adolf Jensen.

Foto: GN

Planen fordrer en samfundsmæssig investering, men giver samtidig et samfundsmæssigt afkast. Investeringen vil især være i form af et nyt undersøgelseskib og kompetenceopbygning. Afkastet vil især være i form af nødvendig viden for sikring af samfundsudviklingen, men også direkte økonomisk i form af øget lokal omsætning af øgede finansielle bidrag udefra. Således forventes det direkte økonomiske bidrag udefra i sig selv langt at overstige den øgede samfundsmæssige investering gennem perioden.

2. Samfundsrelevante temaområder

Naturinstituttet vil i strategiperioden udvikle sin virksomhed omkring 3 temaområder, der samlet skal indgå i en holistisk tilgang til spørgsmål om sammenhænge mellem klima, de levende ressourcer, miljø og samfund:

- **Miljø**

Naturinstituttet vil påbegynde kompetenceopbygning og forberede sig for et stigende antal miljøopgaver i relation til råstoffer og landbaseret industri.

Olieeftersforskning, planlagt minedrift og mulig etablering af en aluminiumsmelter har medført et stort og stigende antal offentlige og selskabsfinansierede miljøopgaver, som i hovedsagen løses af institutioner udenfor Grønland.

Med udvikling mod selvstyre forventes et øget antal opgaver at skulle udføres af grønlandske institutioner. Det er både i samfundets og virksomhedernes interesse, at der udføres miljøundersøgelser, bl.a. for at kunne afværge utilsigtede effekter, og for at tilgodese stigende krav fra forbrugere verden over.

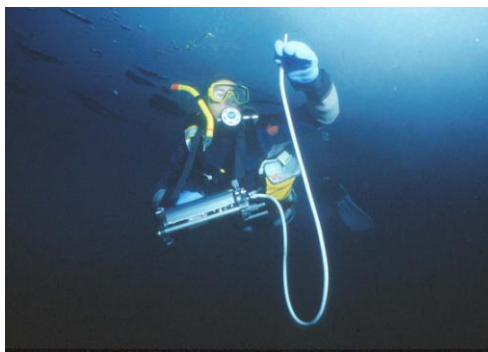
- **Klima**

Naturinstituttet vil videreudvikle etablerede overvågnings- og forskningsprogrammer vedrørende klimaeffekter og økologiske sammenhænge.

Effekter af klimaforandringer i Grønland har betydning både lokalt og globalt, og der er herfor meget stor national og international interesse for forskning i disse. Der ligger et stort potentiale for international finansiering af forskning, som kan komme det grønlandske samfund til gode, og som allerede har resulteret i oprettelsen af eksternt finansieret forskning og overvågning i relation til Naturinstituttet. Instituttet ønsker at videreudvikle disse muligheder, bl.a. gennem etablering af et større center for klimaforskning.

Foden af en gletcher. Foto: GN

Professor Søren Rysgaard arbejder under vandet. Foto: Göran Helme

- **Levende ressourcer**

Naturinstituttet vil fastholde et højt niveau for etablerede overvågnings- og forskningsprogrammer vedr. de levende ressourcer, og herunder standardisere arbejdsgange og rutiner.

Naturinstituttet har etableret sig som en internationalt anerkendt institution, når det gælder forskning, overvågning og rådgivning vedr. udnyttelsen af levende ressourcer. Bæredygtig udnyttelse af bestandene er vital både for samfundsøkonomien og for Grønlands engagement i forbindelse med en række internationale konventioner. Stabile råvaretilførsler og afværgning af fejlinvesteringer er samfundsøkonomisk af stor betydning, ligesom virksomhedernes lånemuligheder og forbrugertillid også er tæt knyttet til bæredygtighed. Forskning i bestandene og biologisk rådgivning er desuden af stor betydning i internationale kvoteforhandlinger, ved afgrænsning af rettigheder til grænseoverskridende bestande og som dokumentation overfor det internationale samfund i udnyttelsesspørgsmål og ved certificering.

3. Overordnede mål

Ifølge Lov om Grønlands Naturinstitut er det instituttets opgaver

- *at tilvejebringe det videnskabelige grundlag for en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer i og omkring Grønland, samt for sikring af miljøet og den biologiske mangfoldighed*
- *at yde rådgivning til Grønlands Hjemmestyre indenfor instituttets arbejdsområde*
- *at offentliggøre resultaterne af sin forskning*

Med baggrund i disse opgaver er det Naturinstituttets overordnede mål at:

- *yde rådgivning på grundlag af videnskabelige undersøgelser af høj faglig kvalitet*
- *forudsige ændringer i den økologiske balance og bestandenes udvikling som følge af ændringer i klima og menneskelig påvirkning*
- *angive et kvantitativt og bæredygtigt udbytte af de levende ressourcer*
- *anvise forholdsregler til sikring af miljøet og den biologiske mangfoldighed*

- *fastholde et stort internationalt forskningssamarbejde og udbygge et tværvideenskabeligt samarbejde*
- *inddrage lokal viden i det videnskabelige arbejde*
- *indgå i åben dialog med grønlandske samfundsgrupper og målrettet formidle indsigt i sammenhænge i naturen*
- *sikre de personalemæssige rammer og styrke den grønlandske forankring af en internationalt orienteret arbejdsplads*
- *fastholde et sikkert og trygt arbejdsmiljø såvel fysisk som psykisk*
- *sikre tidssvarende fysiske rammer og platforme samt en velfungerende logistik*
- *sikre akquisition af nødvendige økonomiske midler såvel gennem finansloven som gennem eksterne midler*

4. Strategi

For at nå de fastsatte mål vil Naturinstituttet arbejde ud fra en strategi med fastlagte virkemidler. Grundlaget for arbejdet udlægges endvidere i et flerårigt handlingsprogram. Handlingsprogrammet med faglige, personalemæssige og fysiske output fastlægges for en 4-årig periode med henblik på bidrag til forslag til Finanslov for det kommende år og overslagsårene og revideres løbende hvert år.

Rådgivning og fagligt niveau

Det grundlæggende fundament for Naturinstituttets virke er, at instituttet arbejder uafhængigt og ud fra anerkendte videnskabelige principper.

Det er vigtigt, at instituttet fastholder en klar videnskabelig profil, og at der herunder markeres en klar adskillelse mellem instituttets opgaver indenfor forskning/rådgivning, Hjemmestyrets forvaltning i naturspørgsmål og det politiske niveau. Instituttet skal levere uvildig rådgivning og har ikke ansvar for fastlæggelse af reguleringstiltag eller for holdninger til naturudnyttelse.

NAFO's (Northwest Atlantic Fisheries Organisation) logo.

Kvaliteten af instituttets rådgivning, robustheden af undersøgelsesresultaterne og i sidste ende instituttets troværdighed er helt afhængig af et højt fagligt niveau og international kvalitetssikring. Sikring af kvalitet vil give det bedste afkast til samfundet gennem maksimal udnyttelse af de økonomiske ressourcer, og samtidig sikre Grønland den bedst mulige position i internationale sammenhænge.

En væsentlig og stigende andel af Naturinstituttets forskningsopgaver finansieres via eksterne bevillinger, og et fagligt højt niveau er afgørende for at kunne tiltrække sådanne. Uden eksterne bevillinger ville instituttet være nødsaget til at indskrænke aktiviteten til nogle få områder.

Det faglige niveau søges generelt sikret og styrket gennem ansættelsespolitik og videreuddannelse, herunder forskeruddannelse. Instituttet vil stille mod publicering af resultater i anerkendte tidsskrifter, og maksimere omfanget af videnskabelig dokumentation og rådgivning gennem en klar prioritering af velfunderede videnskabelige projekter. Instituttet vil herunder søge samarbejde med andre institutioner med henblik på udvikling og synergi, og resultater af andres forskning i Grønland skal indsamles og inddrages i videst muligt omfang.

Økologisk samspil

Naturinstituttet vil i strategiperioden gennem forskning og rådgivning øge fokus på et økosystemorienteret helhedssyn.

Samspelet mellem klima, økosystem og menneske er det overordnede tema i et internationalt forskningsprogram som instituttet har udviklet i samarbejde med andre institutioner. Programmet vil inddrage forskningsområder og samarbejdspartnere, som ligger udenfor Naturinstituttets normale virkefelt. Rådgivning vil herefter både bygge på et videnskabeligt grundlag og på en forståelse, der dækker de komplekse sammenhænge indenfor såvel som udenfor økosystemet - herunder bl.a. klimatiske og socioøkonomiske forhold.

Fiskekutter. Foto: Carsten Egevang

Naturinstituttet vil for sin del øge den tværgående forskning i sammenhænge mellem bestande, klima og menneske. Den menneskelige påvirkning omfatter primært udnyttelse af de levende ressourcer i form af fangst og fiskeri og opfattes som en integreret del af økosystemet. Naturinstituttet vil øge præcisionen og antallet af bestandsvurderinger. Sammenholdt med studier af effekter skal disse sættes ind i sammenhænge mellem klima, økosystem og menneskelig udnyttelse. Gennem perioden søges overordnede sammenhænge kvantificeret. Eksempelvis kan nævnes sammenhænge mellem torsk og rejer, sæler og torsk, havtemperatur og rekruttering samt isudbredelse og havpattedyr.

Bæredygtig udnyttelse

Instituttet vil gennem overvågning og forskning fastslå niveauet for en vedvarende udnyttelse af bestande af samfundsmæssig og økologisk betydning. Forskningen rettes således først og fremmest mod levende ressourcer af samfundsøkonomisk og/eller kulturel betydning. Gennem arbejdet søges det at løse nationale og internationale problemstillinger og akutte såvel som langsigtede videnskabelige spørgsmål i relation til forvaltning på et bæredygtigt grundlag.

Narhvaler. Foto: Flemming R. Merkel

Mange ressource- og miljømæssige spørgsmål må behandles i en regional eller global sammenhæng, og de fleste bestande, som Grønland udnytter, er delt med nabolande. Af hensyn til internationale forpligtelser og Grønlands interesse i forbindelse med

international fordeling af ressourcerne, indgår instituttet herfor i et betydeligt internationalt forskningssamarbejde.

Sikring af miljøet

I takt med øget menneskelig aktivitet i naturen i forbindelse med udnyttelse af de levende ressourcer, råstofefterforskning, turisme og rekreativ brug er der et stigende behov for kvalificeret rådgivning i spørgsmål om sikring af miljøet og den biologiske mangfoldighed.

På nuværende tidspunkt har Naturinstituttet hverken bevilling eller bemanning til at påtage sig fuldt ansvar for egentlige miljøundersøgelser, og en hjemtagning af området i stil med hjemtagningen af Grønlands Fiskeriundersøgelser afhænger af en politisk beslutning. I tæt samarbejde med Afdelingen for Arktisk Miljø ved Danmarks Miljøundersøgelser indgår instituttet dog i undersøgelser på projektbasis, i det omfang der kan tilvejebringes ekstern finansiering. Instituttet vil fastholde og udvikle kompetence på området ved at indgå i et øget antal projekter. Også i samarbejde med andre institutioner vil instituttet kortlægge viden om den grønlandske natur, og opbygge en systematisk og tilgængelig vidensbank med henblik på at kunne levere en vidensbaseret rådgivning.

Internationalt og tværfagligt samarbejde

Internationalt forskningssamarbejde er en afgørende faktor for instituttets virksomhed, og det internationale forskningsnetværk søges til stadighed fastholdt og udbygget. Instituttet vil herudover også udbygge det tværvideenskabelige samarbejde med andre sektorer, herunder særligt samfundsvidenskab. Et formaliseret samarbejde forventes bl.a. etableret med Ilisimatusarfik i 2009 i forbindelse med oprettelsen af et klimacenter.

Lokal viden

Fiskere, fangere og andre grupper i samfundet rummer omfattende viden om den grønlandske natur, som skal søges inddraget i Naturinstituttets videnskabelige arbejde.

Det er vigtigt at alle oplysninger, som kan bidrage til løsning af instituttets opgaver, bliver opsamlet, behandlet og inddraget. Herunder skal der foretages en kvalitetssikring på linie med andre videnskabelige data. Naturinstituttet må således ikke gå på kompromis med videnskabelig metode, når det gælder brugen af lokal viden.

Fanger Hans Kristensen deltager i ederfuglemonitoring i Nordgrønland. Foto: Flemming R. Merkel

Naturinstituttet vil inddrage lokal viden bl.a. gennem møder med ressourcepersoner under planlægningen af egne undersøgelser, gennem dannelse af lokale netværk med aktiv inddragelse i forskningsprojekter, gennem videnskabelige interviews og gennem analyser af oplysninger fra rapportering af fangst og fiskeri.

Dialog og formidling

Instituttet vil fremme det samfundsmæssige engagement gennem øget vægt på aktiv dialog og gennem målrettet formidling af forskningsresultater. Herigennem skal det sikres, at der opnås forståelse for instituttets funktion som uvildigt organ og for betydningen af instituttets resultater og rådgivning.

Naturinstituttet vil fremme dialogen med flere grupper i samfundet ved at øge antallet af offentlige møder i alle dele af Grønland, og ved aktiv brug af instituttets hjemmeside. Endvidere vil brugergruppers repræsentation i instituttets bestyrelse også sikre et tæt samfundsmæssigt engagement.

Naturinstituttet vil være proaktiv i forhold til medierne og formidle forskningsresultater på en neutral og klar måde, og gennem målrettet sprogbrug og anvendelse af forskellige

virkemidler sikre at resultaterne gøres tilgængelige og forståelige for et bredt udsnit af offentligheden.

Personalemæssige rammer og forankring

Naturinstituttet er en videnbaseret virksomhed, hvor medarbejderne er den vigtigste ressource. Instituttet skal derfor være en synlig, attraktiv og udviklende arbejdsplads, som danner rammen om et højt fagligt niveau, kreativitet, engagement og godt samarbejds miljø.

Som forskningsinstitution der løbende vil sikre kontinuitet, kvalitet og fornyelse, vil Naturinstituttet personalemæssigt fremme den grønlandske forankring og samtidig være en international arbejdsplads efter internationalt gældende standarder for forskning.

Det er væsentligt, at ledelsen har naturvidenskabelig baggrund og forskningsindsigt, og at der i afdelingerne er forskningsfaglig tyngde i form af personale på seniorforsknerniveau indenfor alle forskningsområder. Samtidig er det vigtigt, at der er kompetent personale indenfor støttefunktioner som administration, teknik og logistik, og at det personalemæssige forhold mellem forskningsdelen og støttefunktionerne er afstemt.

Udviklingsmuligheder skal være gode og lige for alle ansatte, men Naturinstituttet vil fremme den grønlandske forankring gennem en aktiv og opsøgende politik for rekruttering og videreuddannelse. Instituttet vil herunder påtage sig undervisning af speciale- og Ph.d.-studerende og oplæring af medarbejdere i særlige teknikker. Herigennem vil instituttet søge at øge andelen af velkvalificeret grønlandsk arbejdskraft på alle niveauer af organisationen.

Sikkert og trygt arbejdsmiljø

Naturinstituttet vil sikre medarbejdernes trivsel og sikkerhed ved at efterleve de bedste standarder for såvel fysisk som psykisk arbejdsmiljø, og ved at tilvejebringe tidssvarende arbejdsredskaber.

Sikkerheden under arbejde i felten, laboratorier og kontorer skal optimeres gennem løbende opdatering af eksisterende sikkerhedsforskrifter og gennem opkvalificering af medarbejderne ved kurser, ligesom nødvendigt sikkerhedsudstyr i alle tilfælde skal være til stede og anvendelse påbudt.

Instituttet vil fremme en bevidst politik for et godt psykisk arbejdsmiljø gennem oprettelsen af et beredskab for håndtering af eksempelvis stress og mobning, samt gennem årlige MUS-samtaler med alle medarbejdere.

Fysiske rammer og platforme samt velfungerende logistik

Naturinstituttet vil gennem perioden øge sine kontor- og laboratoriefaciliteter fra ca. 2.000 til 2.800 m² og derved skabe rammer for op til 70 medarbejdere.

Udvidelsen af instituttet forventes færdigt sommeren 2010. Foto: Bula Larsen

Instituttet råder endvidere over et gæstehus på ca. 850 m² indeholdende 5 lejligheder, 8 værelser, fællesareal og et konferencerum. Disse bygninger af høj kvalitet udgør et moderne og særdeles godt fundament for sikring og videreudvikling af instituttets arbejde. Med hensyn til boliger til fastansat personale råder instituttet over 1 bolig og adgang til 25 bolignumre i Nuuk. Der vil opstå behov for et øget antal bolignumre gennem strategiperioden. Instituttet vil i strategiperioden arbejde for at opnå egen råderet over personaleboliger af god kvalitet og i nødvendigt antal, mens antallet af bolignumre i den offentlige pulje ønskes udfaset. I forbindelse med oprettelsen af klimacenteret har Landsstyremrådet for Forskning særskilt forpligtet sig til at tilvejebringe en attraktiv chefbolig.

Instituttet råder over forskningsfartøjerne ”Paamiut” (byggeår 1971) og ”Adolf Jensen” (byggeår 1967). Paamiut, der anvendes til udenskærs fiskeriundersøgelser, er trods en høj alder i forsvarlig og fornuftig stand, men afløsning med et nyere fartøj må overvejes indenfor 10 år. Adolf Jensen, der anvendes til kystnære fiskeri- og miljøundersøgelser, er udslidt, og må udskiftes hurtigst muligt.

Instituttet råder over en række mindre både, snescootere og andet kostbart udstyr som vil blive sikret i en nybygget 350 m² hal. Instituttet vil udvikle logistikenheden med særskilt ansvar for instituttets udstyr og med en koordinerende funktion. Herigennem ønskes en optimal sikring og udnyttelse af instituttets aktiver.

Akkvisition af nødvendige økonomiske midler

Naturinstituttet vil gennem sober argumentation og dokumentation arbejde for, at det økonomiske fundament i form af bevilling over Finansloven vedligeholdes og sikres mod udhuling, samt at det udbygges i takt med tilførsel af nye opgaver.

Finanslovsmidlerne går hovedsagelig til løbende drift og overvågningsopgaver, men det er afgørende, at der også er en andel til forskning og udvikling samt bidrag som ”seed money” for akquisition af eksterne midler.

Naturinstituttet vil gennem et højt fagligt niveau og en aktiv akquisitionspolitik sikre at omfanget af eksterne bevillinger øges gennem strategiperioden, og at andelen af den samlede omsætning ligeledes øges.

5. Investering i udvikling

Det er en forudsætning for udviklingen af strategien, at der i tillæg til den almindelige drift løbende foretages nødvendige investeringer. Driften af Naturinstituttet har siden etableringen i 1995 løbende været sikret over Finansloven, men i tillæg hertil har instituttet haft succes med at tiltrække investeringer udefra. Gennem perioden løber de eksterne bevillinger samlet op i mere end 250mio.kr. til bygninger og forskningsprojekter.

Strategiplanen fordrer både, at der tilvejebringes ekstra investering over Finansloven, og at Naturinstituttet selv tilvejebringer eksterne investeringer.

Ekstra investering over Finansloven:

- *Anlægsbevilling til nyt miljø-, klima og fiskeriundersøgelsesskib*
Naturinstituttets undersøgelsesskib ”Adolf Jensen” er fra 1967 og således mere end 40 år gammelt. Fartøjet er udslidt og kan ikke længere varetage sine opgaver. Langt den overvejende del af Naturinstituttets aktivitet er knyttet til havets ressourcer, og adgang til undersøgelseskibe er derfor af fundamental betydning. Fremadrettet er der et stort og akut behov for et tidssvarende fartøj indrettet til miljøundersøgelser i relation til offshore olievirksomhed og kystnær minevirksomhed samt klima- og fiskeriundersøgelser kystnært i Grønland. Et nyt fartøj anslås at koste ca. 40 mio.kr (se bilag ?).
- *Øget driftsbevilling*
Såfremt bevillingsniveauet til Naturinstituttets nuværende drift fastholdes gennem perioden som opført i Finanslov 2009, vil der ske en udhuling af bevillingen som følge af at reparationsomkostninger og olieudgifter for instituttets 2 fartøjer ”Paamiut” og ”Adolf Jensen” stiger langt mere end den gennemsnitlige prisudvikling.

Der vil derfor være behov for kompensation for dette, hvis det nuværende aktivitetsniveau skal fastholdes.

I det omfang der i forbindelse med selvstyreprocessen tages politisk beslutning om hjemtagning af miljøområdet, og dermed overførsel af miljøopgaver til Naturinstituttet vil dette fordre øget personale og driftsbevilling. Udvidelse på miljøområdet vil have en betydelig grad af synergi i samspillet med instituttets øvrige aktiviteter.

Eksterne investeringer:

- *Udvidelse af Naturinstituttet*
Naturinstituttet har tilvejebragt fondsmidler til en 860 kvm. stor udvidelse af instituttet med laboratorier og plads til yderligere 25 medarbejdere. Der vil således blive skabt fysiske rammer for udvidelse af aktiviteten på klima- og miljøområdet. Yderligere har instituttet tilvejebragt fondsmidler til bygning af en 350 kvm. stor båd- og lagerhal samt 2 feltstationer i relation til et klimaovervågningsprogram. Samlet beløber disse bevillinger sig til mere end 38 mio.kr.. Bygningerne forventes i brug fra efteråret 2010
- *Klimaovervågningsprogrammer*
Naturinstituttet har i samarbejde med danske institutioner etableret et klimaovervågningsprogram i Vestgrønland. Dette vil i strategiperioden blive tæt koblet til et tilsvarende program i Nordøstgrønland, og udgøre et forskningsaktiv af stor betydning i international målestok. Energistyrelsen i Danmark finansierer årligt driften af programmerne, men fra og med 2010 forventes indgået 5-årige driftsaftaler fra 2010. Finansieringen beløber sig til mere end 10 mio.kr./år eller forventet mere end 40 mio.kr. gennem strategiperioden 2009-2012.
- *Klimacenter*
Det danske Videnskabsministerium har i samarbejde med Landsstyreområdet for forskning indgået aftale om oprettelse af Center for Forskning i Klimaeffekter, som forankres ved Naturinstituttet fra 2009. Der er indtil videre sikret 35 mio.kr. for 2009 og 2010 over den danske finanslov, og forventes yderligere sikret 40 mio.kr. for årene 2011-2013 til forskning i klimaeffektens betydning for den grønlandske natur og det grønlandske samfund.
- *Forskningsbevillinger*
Omfanget af eksterne bevillinger til forskningsprojekter og bestandsopmålinger af direkte relevans for det grønlandske samfund er gennem Naturinstituttets første 10 år tredoblet fra 1-5 mio.kr./år til nu 10-15 mio.kr./år. Instituttet forventer at kunne fastholde det høje niveau og stiler mod at øge andelen af eksterne projekter gennem

strategiperioden. Det eksterne bidrag til disse aktiviteter vurderes således samlet at være mere end 70 mio.kr. i strategiperioden.